המפקיד פרק שלישי בבא מציעא לו.

שניהם באשם. אם נשבעו לשקר והיו נשכרים בשבועתם להקל פרעון מעליהם כפירת ממון היא זו וקרבן שבועה שלהם אשם חיל בן ב׳ שנים דכתיב (ויקרא ה) [1]והכיא את אשמו חיל תמים בערכך כסף (שני) שקלים והוא אשם גזילות: **נאנסה.** ע״י לסטים ונשבעו שכך (ה) אע״פ שהשואל משלם לוגסין משביעין אותו כדרב הונא שבועה שאינה ברשותו דמיישינן שמא נתן עיניו בה ונשבע שנאנסה ואינה ברשותו: **שוכר דבין כך ובין כך מיפטר.** מתשלומין קאי בחטאת: **בין כך ובין כך.** בין שנשבע באמת שמתה כדרכה בין שנשבע לשקר שנאנסה פטר עצמו מלשלם הלכך אין בשקר זה כפירת ממון דהא אם הודה על האמת היה פטור שבועת ביטוי היא ובחטאת: **שואל דבין כך ובין כך חייב לשלם.** נמצא שלא כפר ממון בשיקור שבועתו ושבועת ביטוי קאי בחטאת: **כגון שנגנבה.** והשוכר חייב לשלם לבעלים והשואל ישלם לשוכר: **ואמרו מפה מחמת מלאכה.** ופטר שואל עצמו בשקר מלשלם לשוכר והשוכר מלשלם לבעלים: **שמפה כדרכה.** ואם הודו על האמת שוכר פטור ושואל חייב: **שנגנבה.** ושניהם חייבין: **ואמרו מפה כדרכה.** השוכר פוטר עצמו בשקר אבל השואל לא נפטר בכך מלשלם: **מיובי מיחייב.** לשלם קאי על שבועתו בחטאת: **מאי קמ״ל.** רבי ירמיה משניות שלימות הן בשבועות[2] המשנה מחוכה לחוכה ומפטור לפטור ומפטור לחוכה פטור מאשם גזילות מחוכה לפטור חייב: **רב אמר פטור.** מכל מה שהיה נפטר אם שמרה הוא עצמו: **חייב.** אפי׳ בחוגסין: **ולא מיבעיא כו׳.** דפטור מן החוגסין ואין לך לומר פשיעה היא זו שמסרה לאחר: **מרייהו.** פוטוויי״ר בלע״ז: **מאן דיחוא.** אחד מן התלמידים ששמע מפיו דפטריה סבר שומר שמסר לשומר כו׳: **הוו מפקדי לה.** דלא מצו אמרי ליה אין רצונו שיהא בידה: **לבא שמעתא.** דר׳ יוחנן רגיה: **אי הכי לבעלים בעי לשלומי.** שואל שהם השאילוה לו: **דאמרי ליה.** בעלים לשוכר: **לדעתך.** כלומר אם תרצה להשאילה לו ימי שכירותך אין אנו מקפידין הלכך הוא השאילה והבעלים אין יכולין לומר אין רצונו: **מסרן לבנו כו׳.** או שמסרן לבנו ולבתו הקטנים: **בפניהם.** בפני אותם הקטנים שלא יצאו לחוץ ויאכלו המעות:

שוכר דמיחייב בגניבה ואבידה. מכאן יש להוכיח דהלכה כמ״ד דשוכר כשומר שכר דמי וכן מוכח בריש אלמנה לכ״ג (יבמות סו:) וכן פרק השואל (לקמן דף לז. ושם) גבי מרימר בר מגיגת אוגר וכדקייתא לכי מחאי[3]:

לאפוקי מדר׳ אמי. ה״ה דהוה מצי למימר לאפוקי מדשמואל דאמר פ״ג דשבועות (דף כה.) דשבועת ביטוי ליתא אלא ביטול להיות להבא אבל שבועה שזרק פלוני לרור ליס פטור שאין יכול לומר שבועה שחרוק והכא מיחייב שבועה כי נשבע שנאנסה אע״ג דליתא בהבא: **רב אמר שבור.** וא״ת והא תנן פ״פ״ג דגיטין (דף כט.) אם אמר טול הימנה חפץ פלוני לא ישלחנו ביד אחר וי״ל דאע״ג דאסור להפקידו ביד אחר מ״מ כשביל כך אינו חייב לפרוע:

אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר. אין לאדם דעתמא דחייב לר׳ יוחנן אלינא דאכי אמוש דשיה מדעת המפקיד ולכך יתחייב בכל האונסין אפי׳ באונסין שהיו לאוין דלא נרשום שומר הראשון דע״כ מאי פריך אכי לרבא לקמן ליתא ליה ר׳ אמי לר׳ אבא מלאן המות מה לי הכא מה לי התם כו׳ והלא כיון דשיה מדעת בעל הפרה הוא חייב אפילו באונסין שהיו באין אפי׳ אם היתה ברשותו לכך הוצרך לתרץ שהשאיל מדעת בעלים אלא י״ל דהטעם הוא דחשיב כאילו פירש לו אם ישנה מדעתו בגון שימסרנה לאחר שיהיה כאילו פשע בה וכל אונסין שיארעו לה שנוכל לתלות שאם לא מסרה לאחר שלא היו נארעים חייב בה בגון אם מתה בבית שומר שי דיש לתלות דהכלא דאותו בית קטלה ושמא אם היתה בבית שומר הראשון לא היתה מתה שבריא בית אחד יותר מאחר והוי כפשע בה ולאה לאנס שהוא מרעה שמן טוב ומתה דחייב לאכי דאמר דהכלא דאגמא קטלה וכן לרב אם מסרה לחש״ו ומתה ברשותן חייב מהאי טעמא והיכא שלא פשע בה בגון לרב כשמסרה לבן דעת או שנעל בפניה כראוי ולאה לאנס שהוליכה בעצמו לאנס ומתה אם פטור אבל אם נעל בפניה שלא כראוי אע״פ שפשע אם מתה אם פטור כיון דאפילו נעל בפניה כראוי היתה מתה אם ואפילו למ״ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב היינו דוקא כמו לריפא דאורבני דאפשר אם לא פשע מתחילה לא היה נארע אונס של גניבה וכן מוכח פרק האומנין (לקמן דף עח. ושם ד״ה הוממה) דתנן השוכר את הפרה להוליכה בהר והוליכה בבקעה והוחלקה פטור הוחמה חייב והשתא למ״ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב כי נמי הוחלקה אמאי פטור הלא תחילתה בפשיעה לענין הוחמה וסופה באונס לענין הוחלקה אלא משום דאפילו הוליכה בהר כל שכן דהוחלקה לכך פריך לקמן אכי לרבא שפיר ואפי׳ למ״ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס אחר חייב דהתם בגריפא דאורבני לא היה האונס לאוי להיות נארע עד שבאו גנבים אבל הכא אגלאי מילתא שאותו הבל ואותו מקום היה מסוכן יותר להמית בהמה זו דמיד שבאת שם התחיל האולי וכן קאמר אכי לקמן דאפי׳ למ״ד פטור הכא חייב:

פעמים ששניהם באשם פעמים שהשוכר בחטאת והשואל באשם פעמים שהשוכר באשם והשואל בחטאת הא כיצד [4]כפירת ממון אשם [5]ביטוי שפתים חטאת פעמים ששניהם בחטאת כגון שמתה כדרכה ואמרו נאנסה שוכר דבין כך ובין כך מיפטר פטור בחטאת שואל דבין כך ובין כך חיובי מיחייב בחטאת פעמים ששניהם באשם כגון שנגנבה ואמרו מתה מחמת מלאכה דתרוייהו קא כפרי ממונא דהא מיחייבי וקא פטרי נפשייהו שוכר בחטאת ושואל באשם כגון שמתה כדרכה ואמרו מתה מחמת מלאכה שוכר דבין כך ובין כך מיפטר פטור חייב בחטאת שואל דמיחייב במתה כדרכה וקא פטר נפשיה במתה מחמת מלאכה באשם שוכר באשם ושואל בחטאת כגון שנגנבה ואמרו מתה כדרכה שוכר הוא דמיחייב בגניבה ואבידה וקא פטר נפשיה במתה כדרכה באשם שואל דבין כך ובין כך חיובי מיחייב בחטאת מאי קמ״ל לאפוקי מדרבי אמי [6]דאמר כל שבועה שהדיינים משביעים אותה אין חייבין עליה משום שבועת ביטוי שנאמר [7]או נפש כי תשבע לבטא בשפתים כי תשבע מעצמה קמ״ל [8]דלא כר׳ אמי [9]אתמר שומר שמסר לשומר [10]רב אמר פטור ור׳ יוחנן אמר [11]חייב אמר אביי לטעמיה דרב לא מבעיא שומר חנם שמסר לשומר שכר דעלויי עלייה לשמירתו אלא אפילו שומר שכר שמסר לשומר חנם דגרועי גרעה לשמירתו פטור [12]מאי טעמא דהא מסרה לבן דעת ולטעמיה דר׳ יוחנן [13]לא מיבעיא שומר שכר שמסר לשומר חנם דגרועי גרעה לשמירתו אלא אפי׳ ש״ח שמסר לשומר שכר דעלויי עלייה לשמירתו חייב דא״ל [14]אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר אמר רב חסדא הא דרב [15]לאו בפירוש אתמר אלא מכללא דהנהו גינאי דכל יומא הוו מפקדי מרייהו גבה דההיא סבתא יומא חד אפקדינהו לגבי חד מינייהו שמע קלא בי הלולא נפק אזל אפקדינהו לגבה דההיא סבתא אדאזל ואתא אגנוב מרייהו אתא לקמיה דרב ופטריה מאן דחזא סבר משום שומר שמסר לשומר פטור ולא היא שאני התם [16]דכל יומא נמי אינהו גופייהו גבה דההיא סבתא הוו מפקדי להו יתיב ר׳ אמי וקאמר לה להא שמעתא איתיביה ר׳ אבא בר ממל לר׳ אמי השוכר פרה מחבירו והשאילה לאחר ומתה כדרכה ישבע השוכר שמתה כדרכה והשואל משלם לשוכר ואם איתא לימא ליה אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר א״ל הכא במאי עסקינן בשנתנו לו [17](רשות הבעלים) להשאיל אי הכי לבעלים בעי לשלומי דאמרו ליה לדעתך מתיב רמי בר חמא [18]המפקיד מעות אצל חבירו צרדן והפשילן לאחוריו [19]מסרן לבנו ובתו הקטנים [20]ונעל בפניהם שלא כראוי חייב שלא שמר כדרך השומרים טעמא דקטנים הא גדולים פטור אמאי נימא ליה אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר אמר רבא [21]כל המפקיד על

מסורת הש״ס

א) שבועות מט:, ב) כ״ק יא: ט:, ג) [עי׳ תוס׳ גיטין כט. ד״ה כלן שנה ותוס׳ כ״ק יא: ד״ה אם], ד) [גיטין יד. כט.], ה) [ברכות ט. וש״נ], ו) [הנעלים רשות בל״ל], ז) [לקמן מג., ח) והרי״ף והרא״ש גרסי אי נעל בפניהם כו׳], ט) [לקמן מב: ומ״ש תוס׳ שם בשם ר״ת], י) בפסוק בני אשם גזילות כתיב בל״א ועיין שם, כ) [מנו:], ל) [ועי׳ תוס׳ ב״ק מז: ד״ה סנהדרין].

תורה אור השלם

1 או נפש כי תשבע לבטא בשפתים להרע או להיטיב לכל אשר יבטא האדם בשבועה ונעלם ממנו והוא ידע ואשם לאחת מאלה: ויקרא ה ד

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה נאנסה וכו׳ שכן הוה אע״פ:

גליון הש״ם

גמרא ס״ם דהא פפ״ה לבן דעת. עיין לקמן דף ל״ג ע״ב תוס׳ ד״ה אי: תוס׳ ד״ה רב ובו׳ וא״ת והא הגנ. כך הקשה כיהושלי בגיטין שם ועיין שם:

לעזי רש״י

פרשוויי״ר [פרשוויר״ש]. מעדר.

מוסף רש״י

שומר שמסר לשומר רב אמר פטור. הראשון בכל אופן דינם שהיה פטור אם היתה אצלו פטור גמי בשמת, ולא אמרינן פשיעה היא זו שמסרה לאחר אחר (ב״ק יא:). ור׳ יוחנן אמר חייב. אפילו בחוגסין (שם). לא מבעיא שומר חנם שמסר לשומר שכר. וגנבה או אבדה, דפטור שומר חנם, מיהיכי דמיפטר אינו הוא נגיה, ולא פשע. דעלויי עלייה לשמירתו. דשומר שכרמסר נפשיה לגנוזרי טפי משומר חנם. שהרי שומר שכר חייב בגניבה ואבידה (שם). אלא אפילו שומר שכר שמסר לשומר חנם כו׳ פטור. שומר שכר בחוגסין, ולא מצי מ״ל בכל הנתי פשעת שמסרת לאחר, שהרי מסרה לבן דעת (שם). צרדן. כפולני (לקמן מב:).

עין משפט
נר מצוה

בג א מיי׳ פ״ח מהלכי שכועות הל׳ ט סמג לאוין רמ:
בד ב מיי׳ שם הל׳ ג סמג לאוין רלט:
בה א מיי׳ שם פ״ו הל׳ ג ופ״מ הל׳ ה והל׳ ו:
בו ד ה מיי׳ פ״ח מהלכי שכירות הל׳ ו ופ״ד מהלכי מקי ממון הל׳ יא ומיי׳ בהשכעות ומ״מ ומל״מ סמג עשין פט סח טוש״ע ח״מ סי׳ רלח סעי׳ מו וסי׳ שה סעי׳ ה וסימן שלו סעיף ט:
בז ו מיי׳ פ״ח מהלכי שכירות הל׳ ד סמג עשין פט טוש״ע ח״מ סי׳ רלח סעי׳ כו:
בח ז מיי׳ פ״ד מהלכי שאלה ופקדון הל׳ ו סמג עשין פח טוש״ע ח״מ סי׳ רלא סעי׳ כ:
בט ח ט מיי׳ שם הל׳ ח טוש״ע שם סעי׳ כא:

רבינו חננאל

פעמים ששניהם באשם כגון שנגנבה ושניהן חייבין לשלם ונשבעו שמתה מחמת מלאכה דהיא הנאת ממון דבשבועתייהו פטרי נפשייהו מממונא באשם. שוכר בחטאת ושואל באשם כגון שמתה וכיחשו וטענו שמתה מחמת מלאכה ונשבעו בשקר שוכר דינו בשניהן אחר שפטור בשניהן ולא נהנה ממון בשבועתו בחטאת. שואל שבמתה כדרכה חייב ופטר נפשיה במתה מחמת מלאכה באשם. שוכר באשם ושואל בחטאת כגון שנגנבה ושטענו מתה כדרכה ונשבעו בשקר שוכר שחייב בגניבה ממון ובשבועתו נפטר באשם שהרי בשבועתו על שקר נהנה ממון אבל השואל דבין גניבה ובין במתה כדרכה חייב ולא נהנה ממון חייב חטאת שנשבע בשקר. ולאפוקי מדר׳ יוסי דאמר כל שבועה שהדיינין משביעין אותה אין חייבין עליה משום שבועת ביטוי. איתמר שומר שמסר לשומר רב אמר פטור. ואמר רב חסדא [לאו בפירוש אתמר אלא] מכללא אתמר דהנהו גינאי דהוו מפקדי כל יומא (מפקדי) מרייהו גביה דההיא סבתא ואינגבו ופטריה רב משום דלא יכלי למיטען אנת מהימנת לי בשבועה והיא סבתא לא מהימנא לן בשבועה דהא אינהו כל יומא גבה דההיא סבתא הוה מפקדי למרייהו. ור׳ יוחנן אמר שומר שמסר לשומר חייב. ואמר אביי משום דיכול למימר אין רצוני שיהא פקדוני כיר אחר. ומוחבינן עליה המפקיד מעות אצל חבירו צרדן והפשילן לאחוריו או שמסרן לבניו הקטנים נעל בפניהם שלא כראוי חייב שלא שימר כדרך השומרין. ודייקי׳ מינה טעמא דקטנים הא בניו (אבל) גדולים פטור ואמאי נימא אין רצוני

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com